

– можна планувати наперед свої дописи з новими матеріалами у групах;

– до відеодзвінків можна залучити до 50 осіб.

З мінусів: цей формат підходить для шкіл [3,4].

Отже, перехід в онлайн може покращити комунікацію між викладачами та студентами. Сьогодні ноутбук чи смартфон необхідні не тільки для розваги чи спілкування з друзями, але під час дистанційного навчання – це ще можливість поділитися своїми ІТ-навичками.

Онлайн – навчання створює сприятливі умови для гармонійного всебічного формування особистості шляхом розвитку навичок соціальної взаємодії, становлення активної життєвої позиції здобувачів освіти.

Література:

1. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та про-ектна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

2. Корець М. С. Методика викладання технічних навчальних дисциплін : навчальний посібник / М. С. Корець. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 240 с.

3. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 400 с.

4. <http://blog.ed-era.com/uchitielei-onlain/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-259-3-46>

MICRO-CREDENTIALS IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION

МІКРОКВАЛІФІКАЦІЇ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Semigina T. V.

*Dr. in Political Sciences, Professor,
Member of the National
Qualifications Agency,
Kyiv, Ukraine*

Семигіна Т. В.

*докторка політичних наук,
професорка, членкиня
Національного агентства
кваліфікацій
м. Київ, Україна*

У 2022 році Європейська Комісія ухвалила Рекомендацію щодо європейського підходу до мікрокваліфікацій для навчання впродовж життя та покращення спроможності працевлаштовуватися (Council Recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability) [4]. Нею передбачено зближення опису та структури виданих документів за підсумками короткострокового навчання у закладах освіти, на робочому місці та в інших освітніх середовищах, гармонізація вимог до якості такого навчання та оцінювання його результатів.

Ця робота має на меті окреслити специфіку європейського підходу до розуміння мікрокваліфікацій (micro-credentials), обговорити місце мікрокваліфікацій у системі вищої освіти та окреслити переваги й обмеження мікрокваліфікацій.

Рекомендація ЄС просить держави-члени послуговуватися наступним визначенням: «Мікрокваліфікація означає запис результатів навчання, які особа, що навчається отримала після короткострокового навчання. Ці результати навчання мають бути оцінені на основі прозорих та чітко визначених критеріїв. Навчальні заходи, які дозволяють здобути мікрокваліфікації, повинні розроблятися з метою надання особам, що навчаються конкретних знань, умінь, навичок та компетентностей, які відповідають соціальним, особистісним, культурним потребам особи або потребам ринку праці. Мікрокваліфікації є здобутком особи, що навчається, є мобільними та можуть широко використовуватися. Вони можуть бути самодостатніми або поєднуватися у більші кваліфікації. Вони повинні бути підкріплені гарантією якості відповідно до узгоджених стандартів у певній галузі або сфері діяльності» [4].

Слід зауважити, що мікрокваліфікації не можна вважати новим явищем, зокрема, в системі вищої освіти, де віддавна пропонуються різного роду короткострокові курси (наприклад, сертифікатні програми). Європейські рекомендації виходять із того, що мікрокваліфікації мають слугувати доповненням до ступеневих програм вищої освіти, а також можливістю для університетів реалізовувати додаткові короткострокові навчальні курси для всіх охочих, пропонувати не тільки програми формальної освіти, а й неформальної.

Аналіз документів засвідчує, що європейські політики, ухвалюючи регулятивний акт про мікрокваліфікації, ставили перед собою кілька завдань:

(1) використання мікрокваліфікації як інструменту для зміцнення та доповнення наявних можливостей навчання, розширення участі

у навчанні впродовж життя та сприяння досягненню цільового показника, що передбачає щорічну участь у навчання 60 % дорослого населення;

(2) сприяти реалізації політичних ініціатив ЄС стосовно процесів цифровізації та озеленення економіки через набуття працівниками нових компетентностей і отримання документів, які це підтверджують;

(3) впорядкування інформації про документи за підсумками короткострокового навчання, які мають оформлюватися за певним зразком, що містить набір обов'язкових елементів; ця інформація може бути внесене до європейських баз даних, де зберігається інформація про набуті особою освітні та професійні кваліфікації.

Європейські стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості (ESG-2015) закликають заклади вищої освіти забезпечувати індивідуальні траєкторії, використовувати різні способи навчання та заохочувати відчуття самостійності у студентів [3]. Мікрокваліфікації можуть зробити саме це. На думку авторів звіту, підготовленого Європейським фондом освіти, мікрокваліфікації – це феномен, який набуває популярності в усьому світі. Вони розглядаються як інструмент підтримки підвищення кваліфікації та перенавчання у відповідь на перетворення, які відбуваються на ринку праці, а також забезпечують актуальність спеціалізованого та гнучкого процесу навчання, а також поетапного оцінювання та сертифікації навичок [6]. Це стосується і гнучкої системи короткострокового навчання, яке можуть реалізовувати ЗВО.

За оцінками Cedefop, поширення мікрокваліфікацій також засвідчує взаємопроникність між освітою та ринком праці, державним та приватним секторами. Ринок праці, державний сектор приділяють все більше уваги підвищенню кваліфікації та перекваліфікації, а також визнанню попереднього навчання та розглядає мікрокваліфікації як можливе рішення. Приватний сектор стикається з тим, що присуджені ним кваліфікації та мікрокваліфікації інтегруються у державні та освітні послуги [7]. Наприклад, сертифікати про короткострокове навчання, видані провайдерами з-поза меж формальної освіти, цілком можуть бути враховані при присвоєнні кваліфікацій в університетах.

Європейська рекомендація [4] пропонує зазначати в документі про мікрокваліфікацію обсяг навчального навантаження, потрібного для присудження мікрокваліфікацій, у кредитах ЄКТС, але не дає вказівок щодо самого обсягу кредитів. Водночас радить, аби він був меншим за той, який вимагається для отримання повної освітньої кваліфікації у формальній освіті.

Дослідження, проведені в європейських країнах, де НРК відкрита для мікрокваліфікацій, виявило неоднорідність у підходах. У деяких випадках мікрокваліфікації можуть бути віднесені до будь-яких рівнів, в інших випадках вони належать до певних рівняїв, тобто від 1 до 5, або від 2 до 7, або від 2 до 8, або від 5 до 8 рівня (тобто тільки для вищої освіти). В окремих країнах мікрокваліфікації відносять до того рівня кваліфікацій, частиною яких їх вважають. Майже у всіх країнах мікрокваліфікації можуть мати певну кількість призначених/оцінених ЄКТС, при цьому діапазон кількості кредитів ECTS коливається від 1 до понад 100. Наприклад, на Мальті мікрокваліфікації присуджуються після навчання з обсягом навантаження в 3–15 кредитів (1 кредит у цій країні – 25 годин). Важливо також відзначити, що більшість держав-членів ЄС запровадили політику, пов'язану з взаємним визнанням мікрокваліфікацій [5].

Варто додати, що набуття мікрокваліфікацій можливе з використанням технологій онлайн навчання (цифрових освітніх програм, платформ та ресурсів). Такий дистанційний режим зараз спроможні забезпечити всі ЗВО, які змушені були почати його використовувати із початком пандемії.

Поширення мікрокваліфікацій як визнаних результатів короткострокового навчання має не тільки переваги, а й породжує низку питань та викликів, які стосуються: (1) якості набутих компетентностей і якості проведення оцінки результатів неформального навчання тими провайдерами, які забезпечують ці мікрокваліфікації; (2) комерціалізації освітніх програм та інституційні зміни у закладах освіти, які починають орієнтуватися на короткострокове навчання, подекуди навчання за замовленням роботодавців, втрачаючи сталість структури та персоналу; (3) фрагментації та неструктурованості знання, яке отримують ті, хто навчаються [1].

В Україні мікрокваліфікації не мають правового статусу, хоча сертифікатні програми, курси підвищення кваліфікацій, онлайн-курси досить поширені. Відтак Європейський фонд освіти, який робив аналіз Національної рамки кваліфікацій України, радить знайти місце мікрокваліфікаціям у вітчизняній системі кваліфікацій та у Національній рамці кваліфікацій. Проте питання позиціонування мікрокваліфікацій у Національній системі кваліфікацій вимагає дискусій в академічному та в професійному середовищі [2], а сама система національних кваліфікацій – цілеспрямованого законодавчого упорядкування.

Також унормування потребує обсяг неформального навчання, який може свідчити, що особа опанувала належним чином передбачену програму і може претендувати на присвоєння мікрокваліфікації.

З урахуванням європейського досвіду має бути створений Національний реєстр отриманих мікрокваліфікацій і структура документа про присуджену мікрокваліфікацію, яка забезпечує її порівнюваність та портабельність.

Отже, мікрокваліфікації забезпечують гнучкість та сприяють скороченню розриву між традиційними освітніми кваліфікаціями та динамічними запитами ринку праці, сприяють адаптації освіти до змін на ринку праці. Водночас має бути знайдений баланс між збереженням традиційної структурованої вищої освіти та різноманітним короткостроковим неформальним навчанням, яке може доповнювати наявні ступеневі програми або розширювати їх. Політика щодо визнання мікрокваліфікацій та їх місця у національній системі кваліфікацій має бути прозорою й зрозумілою.

Література:

1. Семигіна Т. Мікрокваліфікації: чому європейські профспілки висловлюють застереження. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences*. Cambridge, 2022. P. 253–256.

2. Семигіна Т., Рашкевич Ю. Мікрокваліфікації як тренд розвитку сучасної безперервної освіти. *Theory and practice of modern science: III International Scientific and Theoretical Conference*. Vol. 2. Kraków: European Scientific Platform, 2022. P. 46-50. URL: <https://bit.ly/3tVOKDK>

3. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. URL: <https://bit.ly/3SSgKaO>

4. Council Recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability. URL: <https://bit.ly/3sNd5QU>

5. Micro-credentials and Bologna Key Commitments State of play in the European Higher Education Area / MICROBOL Project, 2021. URL: <https://bit.ly/3feSz91>

6. Micro-credentials are taking off: how important are they for making lifelong learning a reality? / ETF, 2022. URL: <https://bit.ly/3gZOPuk>

7. Microcredentials for labour market education and training / Cedefop, 2022. URL: <http://data.europa.eu/doi/10.2801/351271>